

Tisková zpráva

Nový typ koronaviru - zájem a očekávání české veřejnosti - Naše společnost - speciál – duben 2021

- ⊙ Více než čtyři pětiny (82 %) českých občanů starších 18 let se v první polovině dubna 2021 velmi či spíše zajímaly o vývoj situace okolo šíření nového typu koronaviru, který způsobuje onemocnění COVID-19.
- ⊙ Více než třetina (37 %) respondentů uvedla, že měla na základě příznaků podezření, že má onemocnění COVID-19.
- ⊙ Pouze přibližně dvacitina (6 %) českých občanů nezná osobně nikoho, o kom ví, že měl testem potvrzené onemocnění COVID-19.
- ⊙ Co se týče dalšího vývoje situace ohledně šíření koronaviru v České republice, zde byla v první polovině dubna česká veřejnost velmi optimistická, když zlepšení očekávaly více než tři pětiny občanů, 12 % se obávalo zhoršení a více než pětina očekávala stagnaci současné situace.
- ⊙ V aktuálním výzkumu jsou čeští občané nejoptimističtější ve vztahu k vývoji situace v České republice, o něco menší optimismus projeví ve vztahu k vývoji v Evropě a nejméně optimističtí jsou pak v očekávání dalšího vývoje ve světě, i když i zde optimismus výrazně převážil nad pesimismem.

Zpracovala:
Naděžda Čadová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 588; e-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

Centrum pro výzkum veřejného mínění se ve svém speciálním výzkumu realizovaném v první polovině dubna 2021 opět zaměřilo na koronavirovou krizi a zkušenosti občanů s ní. Speciální výzkum byl proveden v rámci projektu Naše společnost, za otázky a design šetření zodpovídá CVVM, data sbírala společnost Median.

Všech respondentů jsme se zeptali, zda se zajímají, nebo nezajímají o vývoj situace okolo šíření koronaviru, který způsobuje onemocnění COVID-19.¹ Graf 1 zachycuje výsledky aktuálního výzkumu, srovnání s předchozími výzkumy CVVM a s pěti speciálními výzkumy, v nichž stejně jako u aktuálního výzkumu za znění otázek a design výzkumu zodpovídalo CVVM a data sbírala společnost Median prostřednictvím online panelu (CAWI) a telefonického dotazování (CATI).

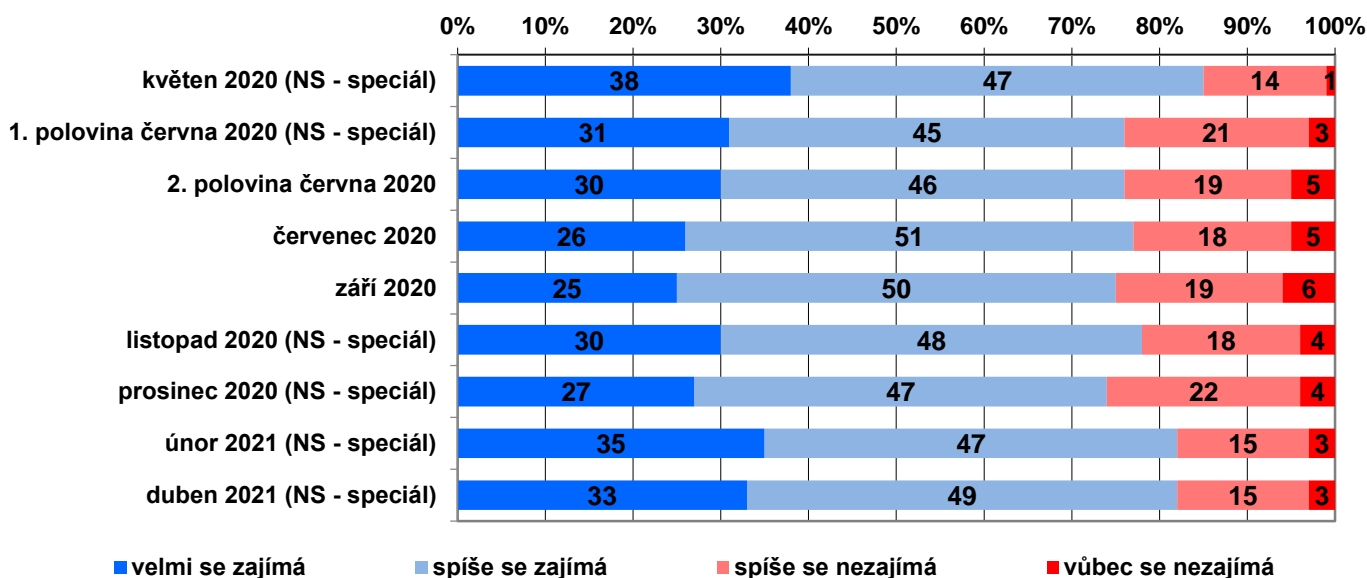
V první polovině dubna 2021 se o vývoj situace v souvislosti s šířením koronaviru, který způsobuje onemocnění COVID-19, třetina (33 %) českých občanů starších 18 let zajímala velmi a další necelá polovina (49 %) spíše. Téměř pětina občanů (18 %) se o situaci nezajímala, když 15 % dotázaných se podle svých slov o vývoj této situace spíše nezajímá a pouze 3 % lidí se o vývoj situace vůbec nezajímají.

V našem speciálním výzkumu realizovaném v květnu a v první polovině června minulého roku jsme respondentům položili stejnou otázku, pouze s mírně odlišnými možnostmi odpovědí (viz poznámku 1 pod čarou), v dalších výzkumech pak byla otázka položena ve stejném znění.

Celkový podíl občanů, kteří se zajímají o situaci ohledně šíření nového typu koronaviru, se od první poloviny června až do prosince 2020 výrazně neměnil, v únoru 2021 jsme ale zaznamenali zvýšený zájem, když celkový podíl těch, kteří se o situaci zajímají, vzrostl o 8 procentních bodů a byl tak srovnatelný se situací v květnu 2020, kdy byl zájem o situaci dosud nejvyšší. Aktuální výzkum tento zvýšený zájem potvrdil, když výsledky z února a dubna 2021 jsou prakticky totožné.

¹ Znění otázky: „Zajímáte se, nebo se nezajímáte o vývoj situace okolo šíření koronaviru SARS-CoV-2, který způsobuje onemocnění COVID-19?“ Možnosti odpovědí NS – speciál květen a červen: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne / Možnosti odpovědí Naše společnost a NS – speciál listopad: velmi se zajímáte, spíše se zajímáte, spíše se nezajímáte, vůbec se nezajímáte.

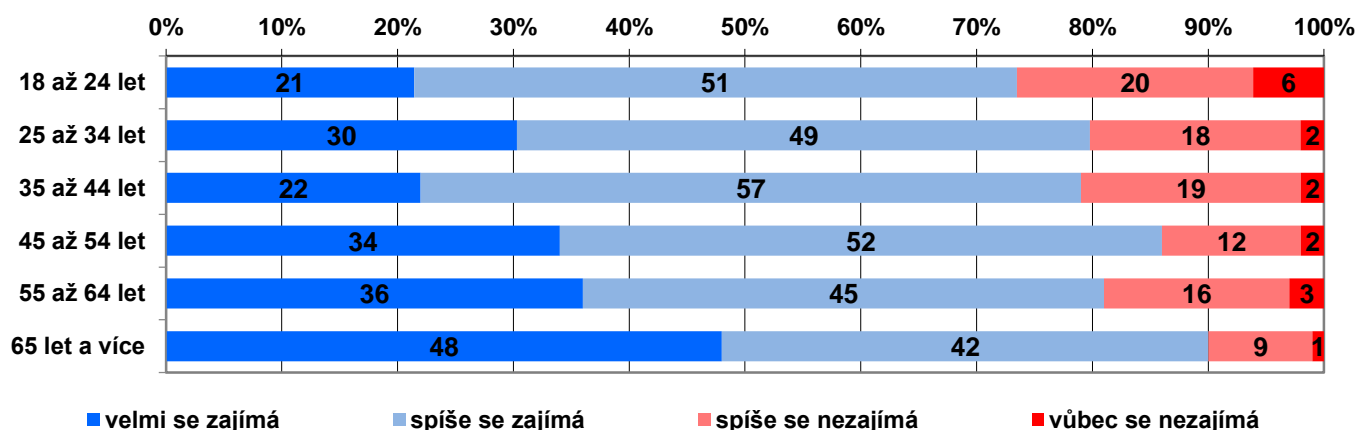
Graf 1: Zájem o vývoj situace okolo šíření koronaviru, který způsobuje onemocnění COVID-19 (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Zájem o situaci okolo šíření koronaviru částečně roste s věkem (viz graf 2), přičemž vůbec nejnižší je v nejmladší věkové skupině 18 až 24 let (72 %) a nejvyšší mezi lidmi staršími 65 let (90 %). Větší zájem rovněž projevovali důchodci, o něco vyšší podíl těch, kteří se o situaci nezajímají, najdeme mezi lidmi se základním či středoškolským vzděláním bez maturity a respondenty označujícími svůj zdravotní stav jako „velmi dobrý“.

Graf 2: Zájem o vývoj situace okolo šíření koronaviru, který způsobuje onemocnění COVID-19 dle věku (v %)

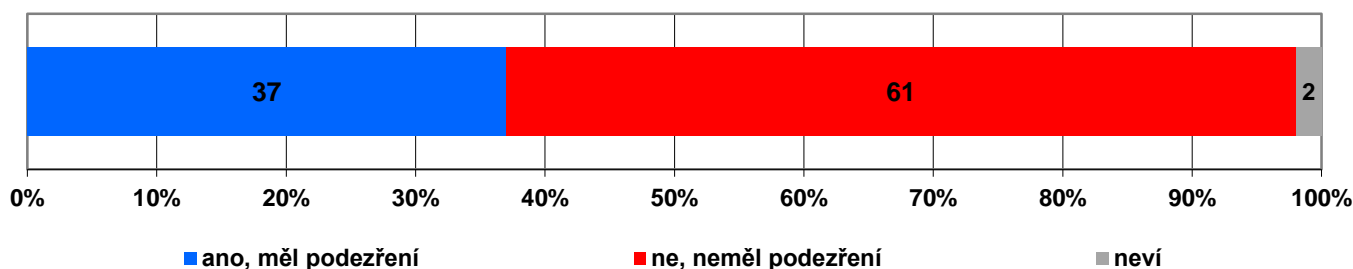

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál duben 2021, 26. 3. - 15. 4. 2021, 1025 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Všech respondentů jsme se dále zeptali, zda oni sami měli na základě příznaků podezření, že mají onemocnění COVID-19.²

² Znění otázky: „Máte nebo jste měl na základě příznaků podezření, že máte onemocnění COVID-19?“ Možnosti odpovědí: Ano, měl jsem podezření; ne, neměl jsem podezření.

Graf 3: Měl/neměl podezření, že má onemocnění COVID-19 (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál duben 2021, 26. 3. - 15. 4. 2021, 1025 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Více než třetina (37 %) respondentů dubnového výzkumu uvedla, že měla na základě příznaků podezření, že má onemocnění COVID-19, více než tři pětiny (61 %) pak takové podezření neměly a zbývající 2 % respondentů se nedokázala k dané otázce vyjádřit. Stejná otázka byla respondentům položena také ve výzkumech realizovaných v květnu, červnu, červenci, listopadu a prosinci minulého roku a v únoru roku letošního. V období od května do června se podíl respondentů, kteří na základě příznaků měli podezření, že mají onemocnění COVID-19, pohyboval vždy kolem úrovně jedné desetiny populace, v listopadu a prosinci zhruba na úrovni jedné pětiny, v únoru 2021 se ještě nacházel mírně pod hranici jedné třetiny (31 %) a nyní již vystoupal nad ni (37 %).

V míře podezření byly zjištěny některé významné rozdíly. Nejvíce těch, kteří toto podezření měli, se objevilo mezi respondenty ve věku 18 až 24 let (43 %), 25 až 34 let (42 %) a 45 až 54 let (43 %). Nižší podíl těch, kteří měli podezření, že mají onemocnění COVID-19, byl v nejstarší věkové kategorii od 65 let výše (24 %).

Všech respondentů jsme se dále zeptali, zda a případně kolikrát byli oni osobně testováni na onemocnění COVID-19.³ Podíl těch, kteří testováni nebyli, tvoří v současnosti pouze necelé tři desetiny populace (27 %). Jedno testování na onemocnění COVID-19 uvedlo 18 % dotázaných a zbývající více než polovina dotázaných (55 %) byla testována více než jednou, v tom 29 % pak dokonce čtyřikrát a více. I v tomto případně se jedná o výrazný nárůst oproti všem předchozím šetřením, což pravděpodobně souvisí se zavedením povinného testování ve firmách, ale i s vysokým výskytem nově nakažených v prvních měsících letošního roku. Aktuální čísla jsou výrazně vyšší, než tomu bylo ke konci první jarní vlny pandemie koronaviru, když v červnu 2020 si osobní zkušeností s testováním prošla jen přibližně desetina populace. Žádnou osobní zkušenost s testováním ale uváděly ještě v prosinci loňského roku téměř tři čtvrtiny občanů (74 %) a v únoru 2021 necelá polovina (44 %).

Z těch, kteří měli na základě příznaků podezření, že by mohli mít onemocnění COVID-19, bylo již alespoň jednou testováno 88 %, z těch, kteří podezření neměli, byly testovány více než tři pětiny (64 %).

Další otázka pak byla položena pouze respondentům, kteří v předchozí otázce uvedli, že byli alespoň jednou testováni na onemocnění COVID-19 (N = 747). Na otázku, zda dotázaný sám má nebo měl testem potvrzené onemocnění COVID-19⁴, kladně odpovědělo 29 % respondentů z otestovaných, zbývajících 71 % pak uvedlo, že toto onemocnění nemělo a ani v současnosti nemá, případně neví.

Ve výzkumu jsme se dále zajímali o to, kolik znají dotázaní lidé, o kterých vědí, že měli testem potvrzené onemocnění COVID-19 (viz tabulku 1).⁵ Pouze přibližně dvacetina (6 %) českých občanů nezná osobně nikoho, kdo by měl testem potvrzené onemocnění COVID-19. Jednoho takového člověka zná 6 % českých občanů, dalších 8 % zná dva takové lidi, necelá pětina (18 %) zná tři nebo čtyři a tři pětiny (60 %) respondentů uvedly, že znají pět a více lidí, kteří měli

³ Znění otázky: „Kolikrát jste byl(a) testován(a) na onemocnění na COVID-19?“

⁴ Znění otázky: „Máte nebo jste měl(a) testem potvrzené onemocnění COVID-19?“ Možnosti odpovědí: Ano, ne.

⁵ Znění otázky: „Kolik osobně znáte lidí, o kterých víte, že měli testem potvrzené onemocnění COVID-19?“ Možnosti odpovědí: Nikoho, jednoho, dva, tři, čtyři, pět a více.

testem potvrzené onemocnění COVID-19. Zbylá 2 % dotázaných na položenou otázku neuměla odpovědět a zvolilo možnost „nevím“.

Odpověď, že osobně nezná nikoho, kdo by měl testem potvrzené onemocnění COVID-19, častěji uváděli dotázaní starší 65 let, důchodci a respondenti se základním vzděláním, méně často naopak lidé s vysokoškolským vzděláním. Nebyly zjištěny výraznější rozdíly mezi obyvateli různě velkých obcí a z různých regionů.

Jak je patrné z tabulky 1, oproti situaci v předcházejících měsících, je ta aktuální výrazně odlišná, když v červnu 2020 více než čtyři pětiny lidí (82 %) neznaly nikoho, o kom by věděly, že měl testem potvrzené onemocnění COVID-19, v listopadu 2020 už ale takových lidí bylo jen 23 %, na přelomu listopadu a prosince 17 %, v únoru 12 % a nyní už dokonce méně než desetina (7 %). Naopak téměř tři pětiny českých občanů (57 %) znají více než 5 lidí, kteří měli testem potvrzené onemocnění COVID-19.

Tabulka 1: Kolik zná respondent lidí, o kterých ví, že měli testem potvrzené onemocnění COVID-19 (v %)

	červen 2020	listopad 2020	prosinec 2020	únor 2021	duben 2021
Nikoho	82	23	17	12	6
Jednoho	10	13	16	6	6
Dva	3	14	15	9	8
Tři	2	10	10	9	9
Čtyři	1	10	10	9	9
Pět a více	1	29	31	54	60
Neví	1	1	1	1	2

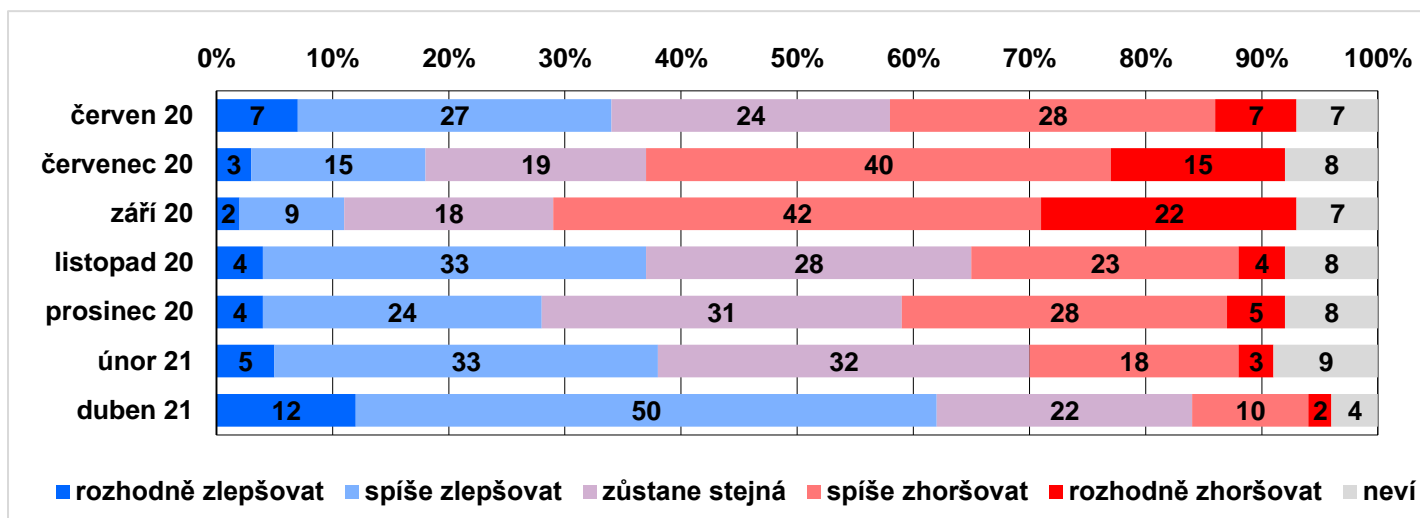
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Všech respondentů jsme se ve výzkumu dále zeptali, jak se situace v souvislosti se šířením nového typu koronaviru bude podle jejich názoru vyvíjet v dalších měsících, a to na úrovni České republiky, Evropy a celosvětově.⁶ Výsledky zachycují grafy 4a, 4b a 4c.

Co se týče dalšího vývoje situace ohledně šíření koronaviru v České republice, zde byla v první polovině dubna česká veřejnost velmi optimistická, když zlepšení očekávaly více než tři pětiny občanů (62 %, v tom se podle 12 % situace „rozhodnělepší“ a podle 50 % se „spíšelepší“), 12 % se obávalo zhoršení (v tom se podle 2 % situace „rozhodně zhorší“ a podle 10 % se „spíše zhorší“), a více než pětina (22 %) očekávala stagnaci současné situace. 4 % lidí nedokázala další vývoj posoudit a zvolila odpověď „nevím“.

⁶ Znění otázky: „Myslíte si, že se situace ohledně šíření koronaviru bude v příštích měsících zhoršovat, nebo zlepšovat? a) V České republice, b) v Evropě, c) ve světě?“ Možnosti odpovědí: rozhodně zlepšovat, spíše zlepšovat, zůstane stejná, spíše zhoršovat, rozhodně zhoršovat.

Graf 4a: Změna situace ohledně šíření koronaviru v příštích měsících v České republice (v %)

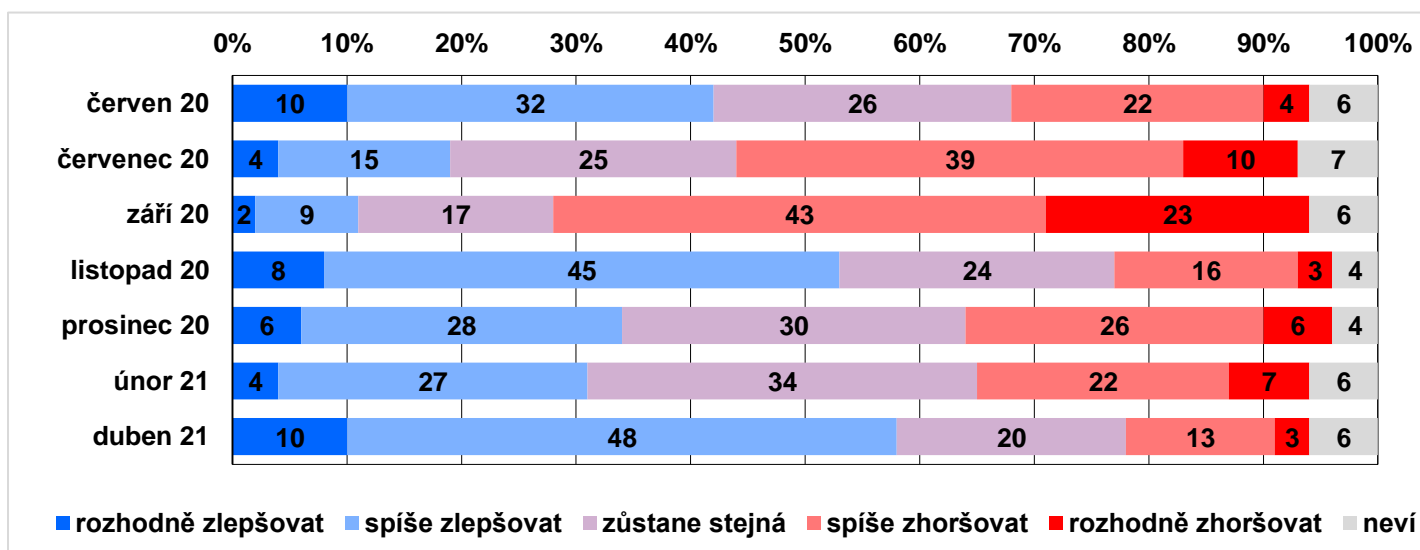

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Očekávání veřejnosti směrem k dalšímu vývoji situace ohledně šíření koronaviru v České republice byla dosud nejpesimističtější v září 2020, naopak v aktuálním šetření panoval dosud největší optimismus, když podíl respondentů, kteří očekávají zlepšení aktuální situace, vzrostl oproti únoru 2021 o 24 procentních bodů a naopak podíl lidí, kteří se obávají dalšího zhoršení, o 9 procentních bodů poklesl. Podíl respondentů, kteří věří ve zlepšování situace v České republice v dalších měsících, ještě kromě února 2021 převažoval také ve výzkumu z listopadu 2020, ovšem zdaleka ne tak výrazně jako nyní.

Také k dalšímu vývoji situace v Evropě se čeští občané v první polovině dubna 2021 vyjadřovali velmi optimisticky, když její zhoršení očekávala asi šestina dotázaných (16 %, v tom se podle 3 % situace „rozhodně zhorší“ a podle 13 % se „spíše zhorší“), pětina (20 %) očekávala, že se situace výrazně nezmění, a téměř tři pětiny občanů se domnívaly, že dojde ke zlepšení (58 %, v tom se podle 10 % situace „rozhodnělepší“ a podle 48 % se „spíšelepší“).

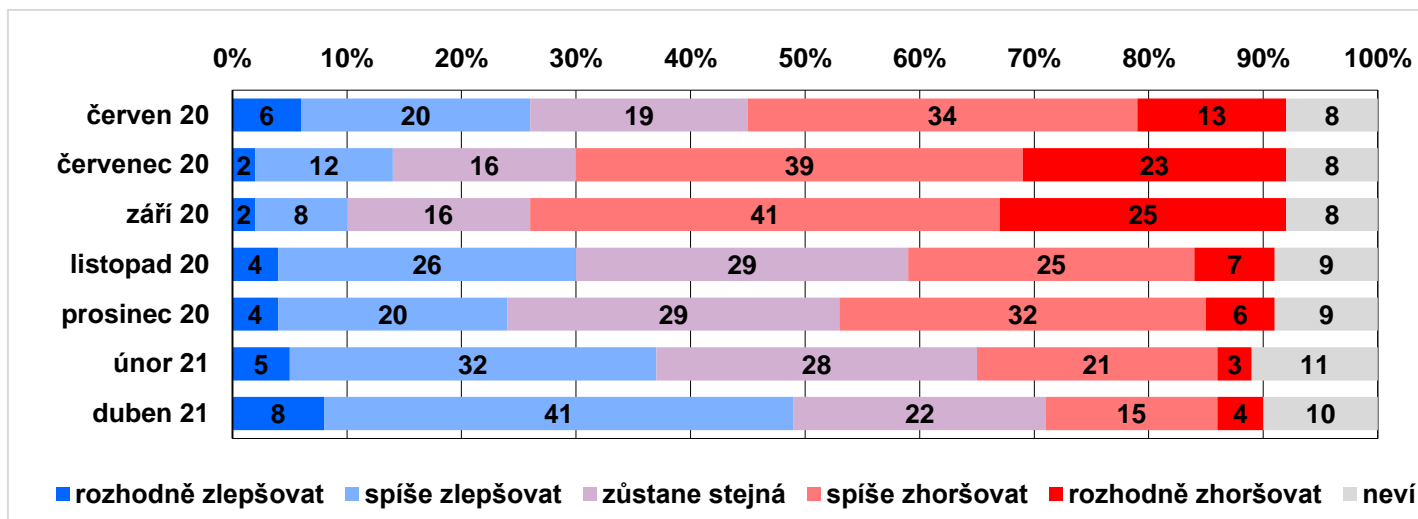
Graf 4b: Změna situace ohledně šíření koronaviru v příštích měsících v Evropě (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Z časového srovnání s výzkumy realizovanými v červnu, v červenci, v září, v listopadu a v prosinci 2020 a v únoru 2021 vyplývá, že pesimismus a skepse ve vztahu k dalšímu vývoji situace ohledně šíření koronaviru v Evropě byl dosud největší v září 2020, naopak aktuální výzkum z první poloviny dubna 2021 se jeví jako zdaleka neoptimističtější, když podíl těch, kteří se obávají dalšího zhoršení situace v Evropě byl dosud nejnižší za celé sledované období a naopak podíl lidí, podle kterých se situace v Evropě bude zlepšovat, je dosud nejvyšší. Oproti únoru 2021 narostl podíl těch, kteří na další vývoj situace kolem koronaviru v Evropě hledí optimisticky, o 27 procentních bodů a naopak podíl těch, kteří se obávají zhoršování, o 13 procentních bodů poklesl.

Graf 4c: Změna situace ohledně šíření koronaviru v příštích měsících ve světě (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Očekávání dalšího vývoje situace ohledně šíření koronaviru ve světě jsou rovněž převážně optimistická, i když optimismus je zde o něco nižší než v případě očekávání dalšího vývoje v Evropě a v České republice. Konkrétně zlepšení aktuální situace ve světě očekávala necelá polovina dotázaných (49 %, v tom se podle 8 % situace „rozhodnělepší“ a podle 41 % se „spíšelepší“), více než pětina (22 %) si myslela, že situace zůstane přibližně stejná a necelá pětina se obávala dalšího zhoršování (19 %, v tom se podle 4 % situace „rozhodně zhorší“ a podle 15 % se „spíše zhorší“).

Očekávání dalšího vývoje situace ohledně šíření koronaviru ve světě jsou také neoptimističtější za celé sledované období. V porovnání s posledním výzkumem realizovaným v únoru 2021 jsme zaznamenali nárůst podílu těch, kteří očekávají zlepšení (o 12 procentních bodů), a naopak pokles podílu pesimistů obávajících se dalšího zhoršování (o 5 procentních bodů).

Ze vzájemného srovnání očekávání dalšího vývoje situace ohledně šíření koronaviru v České republice, v Evropě a ve světě a vývoje těchto očekávání v čase vyplývá, že v aktuálním výzkumu jsou čeští občané neoptimističtější ve vztahu k vývoji situace v České republice, o něco málo menší optimismus projevili ve vztahu k vývoji v Evropě a nejméně optimističtí jsou pak v očekáváních dalšího vývoje ve světě, i když i zde optimismus výrazně převážil nad pesimismem.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost – speciál – duben 2021</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>MEDIAN, s.r.o.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>26. 3. - 15. 4. 2021</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání, pracovní status, frekvence užívání internetu</i>
<i>Vážení dat:</i>	<i>pohlaví, věk, vzdělání, kraj velikost místa bydliště, ekonomické postavení a užívání internetu, věk x vzdělání, pohlaví x kraj, věk x kraj, vzdělání x kraj, velikost místa bydliště x kraj</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 18 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1025</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Kombinace dotazování CAWI a CATI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>OZ210430</i>
<i>Otázky:</i>	<i>KK1, KK2, KK3, KK4, KK5, KK21</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>30. dubna 2021</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (zde je to obyvatelstvo České republiky starší 18 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce a u tohoto speciálního výzkumu také na ekonomické postavení a frekvenci užívání internetu. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí atd.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 18 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |
